

مکانیابی بهینه ایستگاه های آتش نشانی با استفاده از مدل AHP با رویکرد پدافند غیر عامل؛ نمونه موردی، شهر بهبهان

علی آرام^۱، عبدالله روشن^{۲*}.

- ۱- عضو هیئت علمی گروه شهرسازی، علوم و تحقیقات واحد کهگیلویه و بویر احمد، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران، ali.aram172@yahoo.com.
- ۲- کارشناس ارشد برنامه ریزی شهری؛ دانشگاه علوم و تحقیقات واحد کهگیلویه و بویر احمد، یاسوج، ایران، abd.roshan@gmail.com.

چکیده :

پدافند غیر عامل از جمله موضوعاتی است که در سال های اخیر در طرح ها و برنامه های شهری، مورد توجه قرار گرفته است. در حال حاضر در طرح های جامع شهری، این موضوع شامل ضوابط مشخص در مورد مکانیابی کاربری ها و مقاوم سازی بناها، جهت کاهش حداکثری زیان های ناشی از سوانح طبیعی و غیر طبیعی می باشد که می تواند برای هر شهری استفاده شود. در مناطق شهری، اثرات زیانبار در اثر وقوع سوانح طبیعی و انسان ساخت، شامل تلفیقی از ویرانی های کالبدی و اختلال در عملکرد عناصر شهری است. ویرانی سازه ها و ساختمان های مسکونی، شبکه راه ها و دسترسی ها و تاسیسات اساسی (مثل مخازن آب و ...). از آن جمله هستند که از این بین، شبکه حمل و نقل و مکانیابی صحیح پایگاه های امداد رسانی (از قبیل ایستگاه های آتش نشانی) از مهمترین عناصر برای مدیریت بحران پس از وقوع سوانح می باشد.

ایستگاه های آتش نشانی از جمله مراکز مهم و حیاتی خدمات رسانی در شهرها هستند که نقش مهمی در تامین ایمنی و آسایش شهروندان و توسعه شهرها دارند. بدیهی است خدمات رسانی به موقع ایستگاه های آتش نشانی، بیش از هر چیز مستلزم استقرار آنها در مکان های مناسب می باشد که بتواند در اسرع وقت، بدون مواجه شدن با موانع و محدودیت های محیط شهری از یک سو و با ایجاد کمترین آثار منفی به زندگی ساکنان شهر از سوی دیگر به محل حادثه برسند و اقدامات امداد رسانی را به انجام برسانند. از این رو می توان به ارزش زمان امداد رسانی و کاهش زمان تاخیر برای کمک به مصدومین در شبکه شهری پی برد. از اهداف این پژوهش می توان به بررسی وضع موجود ایستگاه های آتش نشانی، عملکرد آنها در هنگام بروز سوانح، سطح پوشش ایستگاه های موجود و یافتن بهترین مکان برای ساخت ایستگاه های جدید آتش نشانی در شهر بهبهان اشاره کرد. بهبهان در وضع موجود، داری دو ایستگاه آتش نشانی بوده که این ایستگاه ها، یکی در شرق و دیگری در جنوب غرب واقع شده است و شمال شرق و شمال غرب شهر، خارج از سطح پوشش آنها قرار دارد. در این پژوهش با استفاده از مدل AHP به تجزیه و تحلیل ایستگاه های موجود و وضعیت خدمات رسانی آنها در هنگام بروز سوانح و در نهایت مکانیابی بهینه جهت احداث ایستگاه های جدید آتش نشانی که به کمک ایستگاه های موجود، قادر خواهند بود کل منطقه را تحت پوشش قرار دهند، می پردازیم.

واژگان کلیدی: پدافند غیر عامل، مکانیابی، ایستگاه آتش نشانی، AHP، شهر بهبهان.